

Volha Palunchanka

Mińsk

„Białoruskie Zeszyty Historyczne” w latach 1994–2016: platforma naukowa polskich i białoruskich badaczy

Dnia 30 września 1993 r. zostało oficjalnie zarejestrowane Białoruskie Stowarzyszenie Historyczne w założeniu oparte na społecznym zaangażowaniu członków i sympatyków, dla podejmowania i popularyzacji historii Białorusinów Białostocczyzny, konsolidacji i promocji wysiłków młodych historyków-białorutenistów. Ważnym elementem pracy Stowarzyszenia zostało wydanie naukowego pisma historycznego (w założeniu – dwa razy w roku z siedzibą w Białymstoku) pod nazwą „Białoruskie Zeszyty Historyczne” (dalej „BZH”).

Od razu pismo było pomyślane jako naukowe, poświęcone historii tej części narodu białoruskiego, która od stuleci zamieszkuje terytorium obecnie określane jako Białostocczyzna. „BZH” służą publikacji prac w takich dziedzinach jak: historia polityczna, społeczna i gospodarcza, dzieje kultury, demografia i geografia historyczna¹. Są wyróżnione działy: materiały źródłowe, materiały biograficzne, recenzje i polemiki. Wydanie jest otwarte na współpracę dla dobra białorutenistyki, a w szczególności badań historycznych. Tematyka publikacji jest różnorodna: religia, stosunki międzynarodowe i etnokonfesyjne, nauka i edukacja, uchodźstwo, wieś i chłopstwo białoruskie, Administracyjny Okręg Wileński, życie społeczno-polityczne i kulturowe, relacje polsko-białoruskie, specyfika odrodzenia zachodnio-białoruskiego itd. Pismo ma fundamentalne znaczenie w wieloaspektowym badaniu historii Białorusi Zachodniej i zachęca naukowców-białorutenistów do współpracy.

Na stronach „BZH” są drukowane materiały nigdzie dotąd niepublikowane w języku białoruskim, polskim, angielskim lub rosyjskim. Szata graficzna pisma jest bardzo oryginalna: okładki kolejnych numerów są ozdobione różnymi zdjęciami, powiązanymi treściowo z Białostocczyzną, znanymi osobami religijnymi i społecznymi, zabytkami architektonicznymi.

Celem artykułu jest analiza treści i prezentacja pisma „BZH” jako platformy naukowej polskich i białoruskich badaczy. Ogólna liczba przeanalizowanych publikacji – 632, w tym 240 artykułów, 81 recenzji w językach

¹ S. Iwaniuk, J. Kalina, *Od redakcji: Białystok, 30 lipca 1994 r.*, „Białoruskie Zeszyty Historyczne” 1994, t. 1, s. 1.

białoruskim i rosyjskim oraz 246 artykułów i 65 recenzji w języku polskim i w językach obcych.

Wśród materiałów opublikowanych w języku polskim ilościowo przeważają artykuły Antoniego Mironowicza i Eugeniusza Mironowicza, a wśród białoruskojęzycznych – Hienadzia Siemianczuka, Albiny Siemianczuk, Aleksandra Kraucewicza. Autorem większości materiałów jest polski i białoruski historyk, działacz społeczno-kulturalny, redaktor naczelny „BZH”, profesor Eugeniusz Mironowicz (Białystok).

Znaczną część wydania reprezentują materiały o charakterze **historiograficznym**, co daje badaczom podstawy do oceny dokonań i pozwala na racjonalne określenie dalszej pracy w wytyczonym kierunku.

Dobrym przykładem historiograficznego badania periodyków są publikacje B. Bernackiego. Autor badał: funkcjonowanie radzieckiego rynku prasowego, prasową kampanię propagandową na rzecz kolektywizacji rolnictwa, teatr i ośrodki kultury na łamach prasy legalnej, wojnę zimową lat 1939–1940 i kampanię wyborczą do Zgromadzenia Ludowego Zachodniej Białorusi z dnia 22 października 1939 r. w prasie polskojęzycznej. E. Mironowicz zbadał prasę białorską pod okiem rosyjskiej i polskiej cenzury. Na stronach „BZH” opublikowano również analizę polityki administracji niemieckiej wobec prasy na obszarze Ober-Ostu w czasie I wojny światowej na przykładzie gazety „Bialystoker Zeitung”, czyli „Gazety Białostockiej”. Polscy naukowcy badali Białoruś i Białorusinów w pracach znanych polskich polityków i publicystów – Leona Wasilewskiego i Joachima Bartoszewicza. W historiografii polskiej poruszano zagadnienia: zgromadzenia wiejskiego, genezy Wielkiego Księstwa Litewskiego, Powstania Słuckiego, Unii Brzeskiej, białoruskiej mniejszości narodowej.

Najważniejsze miejsce na stronach „BZH” zajmują **źródła archiwalne**, a wśród nich: dziedzictwo epistolarne, przywileje i inwentarze. Szczególne zainteresowanie badaczy budzi dziedzictwo epistolarne, ponieważ pozwala na wprowadzenie do obrotu naukowego nowych faktów lub obalenia informacji bezpodstawnych. Andrej Waszkiewicz (Grodno) analizował korespondencję zachodniobiałoruskich działaczy społeczno-kulturalnych z Piotrem Siewrukiem (1905–1929) – zachodniobiałoruskim filozofem, poetą i działaczem społecznym, jednym z organizatorów działalności Stowarzyszenia Szkoły Białoruskiej. Artykuł zawiera listy: „Do Białoruskiego Stowarzyszenia Wydawniczego”, „Do Antoniego Łuckiewicza”, „Od Antoniego Łuckiewicza”, „Od Adolfa Zieniuka”, „Od Mikołaja Marcińczyka”, „Od Ludwika Wojcik (Zośki Wieras)”, „Od Bazylego Sitkiewicza”, „Od Iwana Sawickiego”, „Od Ignacego Dworczanina” i pocztówki od Ignacego Dworczanina. Tomasz Kempa (Bydgoszcz) opublikował listy arcybiskupa połockiego Antoniego Sielawy, biskupów – włodzimiersko-brzeskiego Joachima Morochońskiego i wileńskiego Eustafiego Wołowicza oraz listy z lat 1619–1628 z Białegopola, Przylepia, Rutu, Nowogródka, Wilna, metropolity kijowskiego Józefa Welamina Rutskiego. Na przykładzie nieznanych listów biskupów unickich do kanclerza Lwa Sapiehy autor bada sytuację wyznaniową w WKŁ w pierwszej połowie XVII w. Nieznany list wojewody witebskiego Jana Zawiszy do arcybiskupa

Jozafata Kuncewicza daje podstawy do rozważań nad wyjaśnieniem przyczyn zabójstwa arcybiskupa. Trzy listy Aleksandra Czerwiakowa z Rygi we wrześniu i październiku 1920 r., dotyczące pierwszej fazy rokowań ryskich, opublikował po polsku i białorusku Roman Jurkowski (Olsztyn). Artykuł zawiera publikacje i opis 38 oryginalnych listów ze zbiorów Biblioteki Instytutu Historii Akademii Nauk Rosji w Petersburgu¹.

Inwentarze były najbardziej rozpowszechnionym typem dokumentów gospodarczo-ewidencyjnych XVI–XVIII w. na terenach WKL i Korony Polskiej. Ten rodzaj źródeł, bardzo ważny w badaniach rozwoju gospodarczego również nie pozostawał poza uwagą naukowców, na przykład, współautorzy z Grodna Wital Gołubowicz, A. Waszkiewicz i Iryna Kiturka opublikowali ciekawe materiały na podstawie inwentarzy miasteczka Sopoćkin ekonomii brzeskiej i kobryńskiej. Na podstawie inwentarza z 1742 r. opisane zostały królewskie pokoje jadalne ekonomii mohylewskiej, grodzieńskiej, brzeskiej i kobryńskiej na ziemiach Białorusi należące do różnych osób z zaznaczeniem roku wynajęcia i dzierżawców pierwszej połowy XVIII w. Inwentarz miasteczka Sopoćkin z 1704 r. przynosi informacje o wyglądzie tego miasteczka na początku XVIII w. W dodatku do publikacji umieszczono inwentarz z komentarzem do niego. Dział inwentarza „Podatki miasteczka Sopoćkin” zawiera spisy mieszkańców ulic Wileńskiej i Augustowskiej, opis rynku i wysokości podatków, a także listę obowiązków mieszkańców tego miasteczka. Tak samo na stronach „BZH” opublikowano wiadomości dotyczące parafii, klasztorów i parafian miast: Białegostoku, Bielska, Drohiczyna, Sokółki, ujazdów: bielskiego, sokólskiego i in².

Informacja o charakterze statystycznym przedstawiona jest w tabelach i daje wiedzę o charakterze demograficznym i rolniczym, dotyczącą procesu edukacyjnego, kampanii wyborczej, periodyków i podatków. W tabelach bloku demograficznego zawarta jest informacja o wieku, demograficznym, narodowym i językowym, etnicznym składzie ludności, w tym mieszkańców miast i wsi. Tabele te pozwalają prześledzić dynamikę przyrostu ludności i zmiany struktury narodowej. Osobne tabele zawierają informacje o ludności polskiej na Białorusi, w tym o Polakach identyfikowanych w oparciu o język ojczysty.

¹ А. Вашкевіч, *Галасы з мінулага стагоддзя (перапіска заходнебеларускіх грамадскіх і культурных дзеячаў з Пятром Сяўруком)*, „Беларускі гістарычны зборнік” 2007, № 28, с. 203–222; Т. Кемпа, *Nieznany list wojewody witebskiego Jana Zawiszy do arcybiskupa Jozafata Kuncewicza. Przyczynek do wyjaśnienia przyczyn zabójstwa arcybiskupa połockiego*, „Беларускі гістарычны зборнік” 2001, № 15, с. 210–219; R. Jurkowski, *Nieznany fragment rokowań ryskich. Trzy listy Aleksandra Czerwiakowa z Rygi, z września i października 1920 roku*, „Беларускі гістарычны зборнік” 2011, № 36, с. 236–252.

² І. Кітурка, *Інвентар 1742 г. Брэсцкай і Кобрынскай эканоміі як унікальная крыніца па эканамічнай гісторыі Беларусі*, „Беларускі гістарычны зборнік” 2013, № 40, с. 31–52; В. Галубовіч, А. Вашкевіч, *Інвентар мястэчка Сапоцкін 1704 года*, „Беларускі гістарычны зборнік” 2012, № 37, с. 242–260; Г. Семянчук, *Гісторыя Праваслаўнай царквы на Беласточчыне ў фондах Нацыянальнага гістарычнага архіва Беларусі ў Гродне*, „Беларускі гістарычны зборнік” 1997, № 8, с. 66–80.

W tabelach o charakterze rolniczym podane są informacje statystyczne dotyczące komasacji gospodarstw wiejskich województwa poleskiego, kolektywizacji, sowchozów i kołchozów oraz działalności rolniczej i podziału ziemi. Na podstawie dokumentów ze zbiorów Narodowego Archiwum Historycznego Białorusi w Grodnie i przeglądów statystycznych guberni grodzieńskiej na początku XX w. sporządzono tabele wydatków i zysków Rady Miejskiej w Bielsku, skład elektoratu i listę wyborców. W osobnych tabelach zawarto informacje o składzie narodowym lokalnych kandydatów na deputowanych do Zgromadzenia Ludowego Zachodniej Białorusi według powiatów, a także o wynikach głosowania w miastach, w okręgach wyborczych, jak również wyniki wyborów do Zgromadzenia Ludowego Zachodniej Białorusi z rozbiorem na obwody oraz wynik ogólny.

W tabelach dotyczących edukacji przedstawiono informacje statystyczne o procesie edukacyjnym na terenach Białorusi Zachodniej, szkołach powszechnych i prywatnych, z rozbiorem na rok i województwa oraz język nauczania. Informacje o periodykach uwzględniają przynależność administracyjno-terytorialną, liczbę subskrybentów w powiatach Białorusi Zachodniej, liczbę pracowników redakcji.

Dokumenty obrazowe. Publikacje „BZH” zawierają bogaty materiał ilustracyjny, w tym: herby poszczególnych miast i znanych rodzin, pieczęcie majestatowe i rekonstruowane, fragmenty badań genealogicznych i archeologicznych Bielska Podlaskiego, mapy, plakaty, kopie planów ulic, miast i zabudowań, zdjęcia pomników architektonicznych, w tym architektury sakralnej, miast i miasteczek, rysunków, znaki firmowe i inne dokumenty obrazowe, fotografie tytułów i osobnych stron wydań drukowanych, protokołów, donosów, listów i kopie rękopisów, dekretów, zdjęcia znanych osób, wśród których są znani wojskowi, działacze polityczni i społeczni w sytuacji oficjalnej i domowej, ze zbiorów prywatnych Heleny Głogowskiej, O. Hryciuk, A. Iwaniuka, Swietłany Kostycej-Syczewskiej, M. Łatuszki, Ireny Matyus, B. Pietruczuka, Witala Skalabana, A. Chodubskiego, książki Aleksandry Bergman, archiwum „Niwy” i ze zbiorów Białoruskiego Archiwum Państwowego – Muzeum Literatury i Sztuki, Państwowego Archiwum Obwodu Grodzieńskiego itd. Archiwum zdjęć „BZH” zawiera również fotografie przedstawicieli duchowieństwa, wśród których są: metropolita Józef Siemaszko, księża, biskupi, arcybiskupi i inni kapłani, w tym rodzina Kostycejów, fotografie o tematyce pedagogicznej, czyli zdjęcia znanych nauczycieli, uczniów szkół cerkiewno-parafialnych, powszechnych i ogólnokształcących, liceów i gimnazjów z archiwum „Niwy”, zbiorów prywatnych i z archiwum Liceum Ogólnokształcącego z Białoruskim Językiem Nauczania w Bielsku Podlaskim.

Wielkie Księstwo Litewskie zawsze znajdowało się na skrzyżowaniu politycznych interesów możnowładców, zarówno przed inkorporacją do Królestwa Polskiego oraz po utworzeniu Rzeczypospolitej w wyniku podpisania Unii Lubelskiej w 1569 r., jak i po ostatnim rozbiórze Rzeczypospolitej w 1795 r. Dzisiaj kontynuowane są prace nad badaniem historii WKL. Osobne problemy badali białoruscy i polscy naukowcy: bitwę pod Orszą, Unię Mielnicką, system edukacyjny, zmiany językowe i kulturowe,

spory wokół Unii polsko-litewskiej, układy krewski, wileńsko-radomski, horodelski, grodzieńskie itd¹.

Kwestie prawne badali naukowcy z Baranowicz, Grodna i Mińska, Torunia i Warszawy. Polscy badacze opublikowali wzory deklaracji i podań – ustaw zawierających niektóre postanowienia o organizacji szkolnictwa, historię powstania tekstów przywilejów ziemskich (połockiego i witebskiego) oraz rekonstrukcję przywilejów epoki Witolda. Obiektem badań białoruskich naukowców były problematyka samorządu miejskiego w uchwałach sejmów walnych Rzeczypospolitej, ewolucja konfiskacji jako wymiaru kary na terenach Białorusi, organizacja i działalność systemu sądowego Białorusi Zachodniej, ustawodawstwo polityki władz polskich dotyczące wojskowego osadnictwa na terenach Białorusi Zachodniej.

Znaczna część artykułów jest poświęcona **działalności religijnej**. W świetle publikacji o tematyce religijnej ilościowo przeważają artykuły A. Mironowicza i Doroteusza Fionika. W strefie zainteresowań naukowców z Białorusi i Polski okazała się polityka religijna i edukacja, działalność Cerkwi prawosławnej i Kościoła katolickiego, prawosławna edukacja teologiczna w Polsce międzywojennej, życie prawosławne emigracji białoruskiej po II wojnie światowej, religijność polskich i białoruskich studentów, działalność hetmana Konstantego Ostrońskiego i Eufrozyny Połockiej.

Stosunki międzyetniczne i międzykonfesjonalne badali naukowcy z Grodna, Brześcia, Wrocławia i Siedlec. Wśród rozpatrywanej problematyki pytań znalazły się stosunki chrześcijańsko-mojżeszowe, Grodzieńszczyzna jako obszar polsko-białoruskiego pogranicza etno-konfesjonalnego, stosunek Radziwiłłów nieświeskich do prawosławnych i protestantów za czasów saskich. Nie można powiedzieć, że temat żydowski na stronach „BZH” jest przedstawiony wieloaspektowo, jednak Żydom poświęcono znacznie więcej uwagi, niż np. Tatarom. Publikacje mińszczanina Ibrahima Konopackiego opisują źródła dotyczące historii Tatarów na Białorusi, odsłaniają różne strony życia i działalności lidera odrodzenia Tatarów białoruskich – Jachji Hembickiego². W kręgu pytań związanych z historią Żydów rozpatrywana

¹ А. Семянчук, *Бітва пад Оршай як “фігура памяці”*, „Беларускі гістарычны зборнік” 2013, № 39, с. 73–98; А. Семянчук, *Роля рымскай легенды ў фарміраванні дзяржаўнай ідэалогіі Вялікага Княства Літоўскага*, „Беларускі гістарычны зборнік” 2002, № 18, с. 178–184; В. Шэйфер, *Мельніцкая унія і ўнутраны канфлікт у Вялікім Княстве Літоўскім*, „Беларускі гістарычны зборнік” 2002, № 17, с. 205–210; А. Янушкевіч, *Уплыў Інфлянцкай вайны 1558–1570 гг. на кшталтаванне ўнутранай палітыкі Вялікага Княства Літоўскага*, „Беларускі гістарычны зборнік” 2002, № 17, с. 220–229; M. Liedke, *System edukacji a przemiany językowe i kulturalne szlachty ruskiej Wielkiego Księstwa Litewskiego w II połowie XVI wieku*, „Białoruskie Zeszyty Historyczne” 1994, t. 2, s. 7–19; M. Liedke, *Wpływ konwersji na przemiany kulturalne i językowe szlachty ruskiej Wielkiego Księstwa Litewskiego w II połowie XVI wieku*, „Białoruskie Zeszyty Historyczne” 1995, t. 1, s. 11–27; M. Liedke, *Związki z możliwymi oraz kontakty z Koroną jako przyczyny przemian językowych i kulturalnych szlachty ruskiej Wielkiego Księstwa Litewskiego w drugiej połowie XVI wieku*, „Białoruskie Zeszyty Historyczne” 1995, t. 2, s. 16–22.

² І. Канапацкі, *Крыніцы па гісторыі татар-мусульман Беларусі ў фондах Нацыянальнага архіва Рэспублікі Беларусь (канец XVIII – пачатак XX ст.)*, „Беларускі гістарычны зборнік” 2005, № 24, с. 166–187; І. Канапацкі, *Ях’я Гембіцкі – лідэр*

jest kulturowo-oświatowa działalność Litwaków na przykładzie regionu zachodniobiałoruskiego, idee narodowej autonomii żydowskiej w Białoruskiej Republice Ludowej, uchodźstwo Żydów, stosunki z przedstawicielami innych narodowości i przesiedlanie z miejscowości wiejskich do dużych miast.

Sprawom uchodźstwa poświęcone są artykuły naukowców z Białegostoku, Grodna, Brześcia i Mińska, przedstawiające historyczną demografię uchodźstwa, analizę problemów uchodźstwa podczas I wojny światowej, uchodźstwa z Białorusi Zachodniej i Królestwa Polskiego, przesiedlania się ludności z Białorusi do Polski i z Polski na Białoruś, obraz uchodźstwa w prasie międzywojennej i mediach dzisiejszych.

Proces edukacyjny na Białorusi, czyli tak zwane „szkolnictwo białoruskie” analizowali badacze polscy i białoruscy. Naukowcy z Białorusi w swoich publikacjach rozpatrują działalność uczniowskich i studenckich zespołów i stowarzyszeń, politykę reformowania szkoły i rolę gimnazjów białoruskich w kulturowo-oświatowym i społeczno-politycznym życiu Białorusi Zachodniej. Polscy naukowcy badali kwestie likwidacji prawie wszystkich szkół z białoruskim językiem nauczania, stanu oświaty białoruskiej i działalności białoruskich instytucji kulturowo-oświatowych II Rzeczypospolitej oraz system oświaty w ZSRR.

Różne problemy stosunków polsko-białoruskich znalazły swoje odzwierciedlenie w pracach naukowców z Polski i Białorusi. Tematyka badań jest bardzo różnorodna: konflikt polsko-białoruski w aspekcie międzynarodowym, stosunki pod okupacją niemiecką i radziecką, polsko-białoruskie pogranicze itd. Wśród zainteresowań polskich badaczy znalazły się procesy polityczne na Białorusi w różnych okresach funkcjonowania państwa białoruskiego, system rządów Aleksandra Łukaszenki, wybory prezydenckie i parlamentarne. Białoruscy badacze analizowali udział białoruskich organizacji narodowych w wyborach parlamentarnych w Polsce, działalność Związku Polaków na Białorusi podczas wyborów prezydenckich, życie teatralne i muzyczne Białorusinów w Polsce międzywojennej.

Znani ludzie. Na łamach pisma opublikowano wiele materiałów o życiu i działalności znanych osób, wśród których są królowie Polski Zygmunt III i Stanisław August Poniatowski, kanclerz litewski Lew Sapieha, książę połocki Wsiesław Briaczysławowicz, przedstawiciele znanych rodzin magnackich: Radziwiłłowie, Chodkiewiczowie, hetman K. Ostrogski, posłowie H. Szymonowski i S. Baranów, wybitni naukowcy i badacze: J. Jeśman, Mitrofan Downar-Zapolski, Sciapan Aleksandrowicz, Ignacy Anacewicz, M. Jermołowicz, Władysław Czarżynski, W. Skałaban, Ignacy Daniłowicz, Michaś Tkaczow, J. Tomaszewski; działacze religijni: Grzegorz Sosna, Jan Siemaszkiewicz (Janka Bylina), Grzegorz i Flor Sosnowscy, S. Paszkiewicz, Eufrozyna Połocka, M. Czarniecki, Aleksander Nadson, M. Bożerianów; emigracyjny białoruski historyk Jury Wiesiałkouski; malarz Piotr Sierhijewicz; pisarze: Wincenty Dunin-Marcinkiewicz, Eliza Orzeszkowa, Galiasz Lewczyk, Aleksander

Rypiński; wydawca Franciszek Olechnowicz; generał Stanisław Bułak-Bałachowicz i tatarski dowódca wojska białoruskiego Hassan Konopacki, działacze polityczni i społeczni: Aleksander Cwikiewicz, Konstanty Kalinowski, I. Klewczenia, W. Kuczyński, Roman Skirmunt, I. Bursiewicz, A. Hrycuk, S. Kuracz, Teodor Iliaszewicz.

Recenzje i polemiki. Charakterystyczną cechą pisma jest współpraca polskich i białoruskich badaczy w zakresie recenzowania wydań. W kolejnych numerach pisma zamieszczane są recenzje, wokół których czasem zaczyna się „gorąca” polemika pomiędzy autorami i recenzentami. Wśród recenzowanych wydań – książki poszczególnych autorów i osobne tomy encyklopedii, recenzje almanachów i artykułów. Wśród recenzji ilościowo przeważają publikacje H. Siemianczuka (Grodno) i E. Mirinowicza (Białystok). H. Siemianczuk recenzował książki poświęcone miastom Białorusi, epigrafice, archeologii, heraldyce, zachodniemu regionowi Białorusi w czasie wojen napoleońskich itd. E. Mironowicz recenzował książki z zakresu oświaty, narodowo-kulturowego dziedzictwa Białorusi Zachodniej, działalności społeczno-politycznej, stosunków polsko-białoruskich, okupacji radzieckiej itd. Wyróżniają się książki mające po dwie recenzji, wśród nich książka Denisa Lisiejczykowa *Życie codzienne unickiego kapłana parafialnego ziem litewsko-białoruskich w latach 1720–1839*¹, uznana w Kownie na II Kongresie Historyków Białoruskich za najlepszą monografię naukową z historii Białorusi.

Badacze z innych państw świata, takich jak Stany Zjednoczone, Kanada, Izrael, Niemcy, Francja, Litwa, Ukraina, Rosja też publikują swoje prace w tym czasopiśmie. Tak samo jak białoruscy i polscy naukowcy, badali oni kwestie dotyczące różnych okresów: Wielkiego Księstwa Litewskiego; II Rzeczypospolitej; II wojny światowej itd.²

Dzisiaj „BHZ” są platformą naukową będącą wzorem dla innych, ale droga rozwoju tego czasopisma nie była prosta. Sam adres redakcji zmieniał się trzy razy. Nakład pisma na początku wynosił 1000 egzemplarzy (dalej egz.),

¹ Г. Семянчук, [Рэцэнзія], „Беларускі гістарычны зборнік” 2014, № 41, с. 259–264; W. Bodryk, [Recenzje], „Беларускі гістарычны зборнік” 2012, № 37, с. 268–272.

² М. Бесямук, *Вялікі князь Вітаўт і ягоная маеастанная пячатка*, „Беларускі гістарычны зборнік” 2009, № 31, с. 137–141; М. Бесямук, *Пячатка князя Аляксандра Цвярскога і пячаткі князёў Гедымінавічаў*, „Беларускі гістарычны зборнік” 2008, № 29, с. 175–182; М. Бесямук, *Пячатка князя Усяслава Чарадзея*, „Беларускі гістарычны зборнік” 2007, № 27, с. 154–158; D. Marples, P.A. Rudling, *War and memory in Belarus: The annexation of the Brest Fortress 1939–41*, „Беларускі гістарычны зборнік” 2009, № 32, с. 225–244; Л. Беленькая, Б. Зингер, *Белорусское еврейство в 1960–1967 гг. Портрет в интерьере*, „Беларускі гістарычны зборнік” 2016, № 45, с. 141–158; G. Kirkiene, *Korzenie rodu Chodkiewiczów*, „Беларускі гістарычны зборнік” 2002, № 17, с. 34–56; R.R. Trimi-nienė, *Polityka jagiellońska a kształtowanie się litewskiego narodu politycznego w końcu XV – I połowie XVI wieku*, „Беларускі гістарычны зборнік” 2003, № 19, с. 219–228; M. Szołtysek, *Family systems and welfare provision in the Polish-Lithuanian Commonwealth: discrepancies and similarities*, „Беларускі гістарычны зборнік” 2014, № 42, с. 25–58; Ю. Лабынцев, Л. Щавинская, *Церковное летописание во II Речи Посполитой: по материалам культурологической экспедиции 1996 г.*, „Беларускі гістарычны зборнік” 1998, № 10, с. 31–40.

potem został zmniejszony o połowę, nakład nr 29–31 spadł do 400 egz. Od nr 32 (2009 r.) nakład wzrósł do 500 egz. i pozostaje stabilnym do dziś. Od pierwszego numeru redaktorami czasopisma byli Sławomir Iwaniuk i Jerzy Kalina. Od 1996 r. redaktorem, a od 2011 r. redaktorem naczelnym jest profesor E. Mironowicz. Kolegium redakcyjne pozostaje stabilne. Od 2008 r. pojawili się zastępcy redaktora naczelnego, a od 2009 r. czasopismo jest recenzowane. W każdym z numerów było dwóch recenzentów, a od 2012 r. liczba recenzentów znacznie się powiększyła. W 2010 r. pojawiła się strona internetowa <http://kamunikat.org/bzh.html>. Powołanie Rady Naukowej w drugiej połowie 2011 r., której członkami są znani naukowcy z Polski, Białorusi, Litwy, Kanady, Niemiec, Szwecji, Izraela i Singapuru świadczy o geograficznym rozszerzeniu formatu naukowego i uzyskaniu charakteru międzynarodowego.

Autorstwo większości opublikowanych materiałów (99%) należy do naukowców z Białorusi i Polski, co pozwala traktować „BZH” jako pewną platformę naukową polskich i białoruskich uczonych dla prowadzenia badań w dziedzinie nauk społeczno-humanistycznych. Od 1996 r. rozszerza się geografia autorska: opublikowane zostały materiały badaczy z Rosji, Ukrainy, Litwy, Kanady, USA i Francji, a po stworzeniu Rady Naukowej – z Niemiec i Izraela. Analiza treści „BZH” w latach 1994–2016 świadczy o tym, że zostały przekroczone ramy granic zgłoszonych na początku. W rozpatrywanym okresie czasopismo prezentuje czytelnikom wiele oryginalnych materiałów, a mianowicie: publikacje dokumentów archiwalnych wprowadzonych do obiegu naukowego, w tym dziedzictwa epistolarnego, co daje mocny impuls dla dalszego opracowania kwestii o profilu społeczno-humanistycznym.

Analiza treści „BZH” daje podstawy do systematyzacji bibliografii dotyczących opublikowanych materiałów i wydania informatora bibliograficznego, adresowanego do naukowców, studentów wydziałów historycznych i innych wydziałów o profilu społeczno-humanistycznym, jak również do wszystkich osób zainteresowanych historią.

Volha Palunchanka

„Białoruskie Zeszyty Historyczne” of 1994–2016: A Scientific Forum for Polish and Belarusian Researchers

A b s t r a c t

The article presents an analysis of the scientific content of "Belarusian Historical Collection" of 1994–2016, which is represented by scientific articles, archival documents, as well as reviews of Polish and Belarusian researchers. The total number of analysed publications is 632, including 240 articles, 81 reviews in the Belarusian and Russian languages, 246 articles, as well as 65 book reviews in Polish and English. The analysis of the content of the publication is addressed to scientists, students of historical faculties and everyone who is interested in history.